

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosc/66730,Czestochowa-i-jej-mieszkanicy-w-zasobie-Archiwum-Instytutu-Pamięci-Narodowejquot-.html>
19.04.2024, 04:25

„Częstochowa i jej mieszkańcy w zasobie Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej” - Częstochowa, 13 marca 2019

13 marca 2019 r. w Muzeum Monet i Medali Jana Pawła II w Częstochowie odbyło się spotkanie pt. „Częstochowa i jej mieszkańcy w zasobie Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej” z udziałem: dr Renaty Dziechciarz, Naczelnika Oddziałowego Archiwum IPN, Wojciecha Krupy, pracownika Referatu Gromadzenia, Opracowania i Obsługi Magazynów oraz Augustyna Brzeziny, pracownika Punktu IPN w Częstochowie. Dyskusję poprowadził Bartosz Kapuściak, pracownik Oddziału IPN w Katowicach. Temat spotkania wzbudził żywe zainteresowanie i sporo emocji podczas następującej po wykładzie dyskusji.

Archiwum Oddziału IPN w Katowicach jest drugim co do wielkości archiwum IPN w Polsce - to aż 12 km akt - to jak odległość z naszego muzeum do Kłobucka. 1070 m akt dotyczy byłej SB i UB. Wiele z tych materiałów to materiały paszportowe. Znaczna część tych materiałów pod koniec lat 90. została wybrakowana - mamy ok. 52% istniejących materiałów agenturalnych (usunięto ok. 3000 akt), ale wiele nie trafiło do archiwum, były one na bieżąco niszczone. Część materiałów była niszczona, ponieważ traciła ważność, większość jednak usuwano ze względów politycznych. 40 m - 7000 jednostek aktowych - to materiały sądowe - śledztwa prowadzone wobec osób współpracujących z okupantem niemieckim, w mniejszej ilości te odnoszące się do

internowanych i działaczy Solidarności. Ponad 2 m - ok. 200 akt - to te dotyczące funkcjonariuszy ORMO. Ponadto przejęte zostało blisko 400 jednostek aktowych delegatury badającej zbrodnie hitlerowskie - dokumentacji przeprowadzonych śledztw i przesłuchań świadków. Są także pamiątki własne - dokumenty, relacje, zdjęcia więźniów obozów koncentracyjnych.

Do IPN-u najliczniej zgłaszają się osoby, które chcą otrzymać dokumenty dotyczące ich samych bądź ich rodzin. Kolejną grupę zainteresowanych stanowią badacze uniwersyteccy oraz pasjonaci mający poparcie instytucji naukowych bądź paranaukowych. Ponadto IPN odwiedzają osoby składające wnioski o uprawnienia kombatanckie.

Uczestnicy spotkania mieli okazję zobaczyć dokument z 2007 r. pt. „Potargana historia”. W piwnicach Komendy Wojewódzkiej w Katowicach przechowywane były w workach potargane dokumenty pozostawione przez Służbę Bezpieczeństwa. Dokumentują one losy setek tysięcy ludzi. Znajdowały się w długim kilkudziesięciometrowym korytarzu - 267 zaplombowanych worków, wraz ze specjalnymi protokołami. Przekazano te dokumenty do IPN Katowice. Okazały się niezwykle cenne, kiedy do IPN-u zaczęły zgłaszać się osoby pokrzywdzone. Odzyskano 12 000 teczek na temat osób inwigilowanych i ich śledczych. Praca nad odzyskiwaniem akt to proces długotrwały i wymagający dużej dokładności. W pierwszej kolejności porządkuje się i skleja największe kartki. Przechodzą dezynfekcję, a później są wygładzane za pomocą kautera, który jest czymś w rodzaju specjalnego żelazka o temperaturze nie palącej papieru. W dalszej kolejności używa się tzw. filmoplastu - cieniutkiej, przezroczystej bibułki przeznaczonej do sklejanie rozdartych dokumentów przez archiwistów na całym świecie. Pracując w ten sposób 3 osoby odzyskały 1 metr akt w trakcie 3-4 miesięcy. Trud młodych archiwistów sklejących te fragmenty ma ogromny sens. Obrazują czasami mroczne, ale na pewno prawdziwe dzieje Polski ostatniego półwiecza.

Wydarzenie zorganizowane zostało przez: Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach, Oddział Stowarzyszenia Archiwistów Polskich w Częstochowie oraz Muzeum Monet i Medali Jana Pawła II w Częstochowie.

Informacja i fot. MMiMJPII w Częstochowie.